

Roverij bij uitlikken honingkamers

Tekst Joke van Gils, foto's en tekeningen Bert Lemmens

Als u een dood volk heeft, kunt u uw schouders ophalen en denken: pech gehad, ik zet in het voorjaar wel nieuwe volkjes op. Maar u kunt ook op zoek gaan naar de oorzaak van uw volkssterfte en ervan leren. Dat deed een imker uit Gerwen. Hij past de Renson-methode toe op zijn productievolken. Op 26 juli ziet hij diarree bij de vliegopening in de separator van een van zijn volken. Hij ziet dat het geen roer kan zijn. Hij maakt de kast open en ziet dat het volk dood is en dat al het voer is weggehaald.

Vragen

De Gerwense imker zit in een studieclubje van imkers uit Zuidoost-Brabant, waar hij de roverij bespreekt. Samen zoeken de clubgenoten antwoorden op de volgende vragen:

1. Op alle volken is dezelfde bedrijfsmethode toegepast en ze staan alle op dezelfde stand. Er is slechts één volk beroofd. Waarom heeft bij dit ene volk roverij plaats gevonden en niet bij de andere volken?
2. Waardoor kan de diarree ontstaan zijn?
3. En wat had de imker anders moeten doen?

Ze komen er niet uit.

De oorzaak van de diarree

Een lid van het Bijengezondheidsteam Brabant is eveneens deelnemer van het studieclubje. Hij zet een foto van de kast met diarree bij de vliegopening op de landelijke BijEnDiagnose-app. Deelnemers van de zeven diagnose-werkgroepen en Bijen@wur gebruiken deze app waarop kennis wordt gedeeld, overlegt en antwoorden op vragen gegeven. Eerst worden de voor de hand liggende vragen gesteld. Was het vlieggat verkleind? Heb je de honingramen er 's avonds ingehangen? Maar de bijenhouder is een ervaren imker die alles volgens de regels heeft gedaan. Al gauw komt het antwoord op de tweede vraag. De bijen hadden geen voer en hebben daarom de larven geconsumeerd. Het teveel aan eiwitten veroorzaakte de diarree. Maar op de

vraag waarom dit volk leeggeroofd is en andere volken met dezelfde behandeling niet komt geen antwoord. Eerst wil men duidelijkheid over de toegepaste bedrijfsmethode.

De bedrijfsmethode

De bijenhouder maakt samen met een collega een discussiestuk over de toegepaste bedrijfsmethode. Zij bespreken dit in hun studieclubje. De imker past de Renson-broedbeperking (zie ook het kritische artikel van Mari van

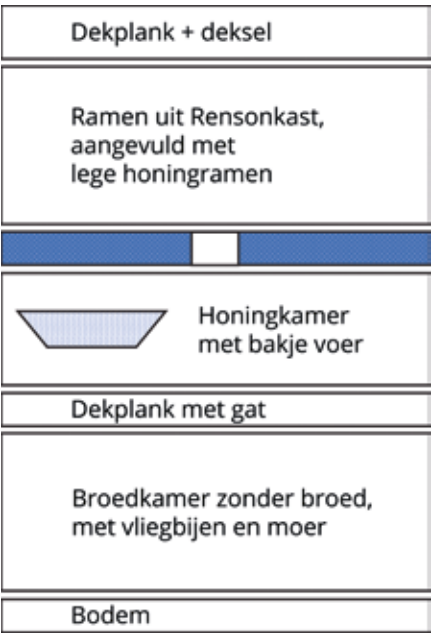
lersel over deze methode in *Bijenhouden* 2018-2) alleen toe op zijn productievolken; hij vindt het makkelijk imkeren, het brengt meer honing op en koninginnen vervangen is makkelijk.

Kastopstelling in het seizoen:

In de Rensonmethode wordt de koningin, vanaf de voorjaarsdracht tot eind juni, tussen moerroosters binnen een beperkt aantal broedramen 'opgesloten' (schema 1). Omdat de moeder minder eitjes legt hoeven de werksters minder broed te verzorgen, waardoor ze langer leven en er meer bijen versneld haalbij worden, waardoor er een grotere honingogst binnenkomt en er

Schema 1. De kastopstelling in het seizoen

Schema 2. kastopstelling na de zomerdracht

Raam met gesloten broed waaruit alle voer is weggehaald

“Wat had de imker anders moeten doen?”

meer (overgebleven) stuifmeel aanwezig is voor de aanmaak van winterbijen. De controle op moerdoppen, die zich beperkt tot een kleine broedruimte, is gemakkelijker en bij zwermen kan de koningin niet mee en komt de zwerm terug.

De bijenhouder imkert op elf ramen. Hij gebruikt een simplexbroedkamer als Rensonkamer. Die bestaat uit zes broedramen plus een bouwraam voor de darren. De overvloedige ruimte in de simplexbroedkamer vult hij aan met sluitblokken.

Kastopstelling na de zomerdracht:

De bijenhouder verandert de kastopstelling voor de varroabestrijding met oxaalzuur. Hij verhuist de koningin naar de onderste broedkamer waar ze kan

gaan leggen. Daarboven legt hij een dekplank met gat en een voerbak zodat de bijen uit de onderste kamer drijfvoer aan kunnen. Boven de voerkamer bevindt zich een separator met klein vlieggat (schema 2).

De bovenste broedkamer is de voormalige Rensonkamer. De imker vult die aan met uitgeslingerde broedramen uit het honingcompartiment. Dit varieert van één tot wel vijf uitgeslingerde ramen. Het geroofde volk was aangevuld met vijf ramen uit meerdere volken. Drie dagen na deze opbouw sproeit de imker oxaalzuur op de bijen in de onderste kamer. Na ongeveer 10 dagen breekt hij alle doppen in de bovenste kamer en na ongeveer 21 dagen besproeit hij de bijen in de bovenste broedkamer met oxaalzuur.

Drie dagen later verenigt hij het volk via de krantenmethode.

Variant: De oude koningin wordt verwijderd en de onderkast krijgt een nieuwe koningin.

Het studieclubje bespreekt de bedrijfsmethode. Het enige verschil tussen het beroofde volk en de andere productievölker is dat het beroofde volk vijf honingramen kreeg om uit te likken en de andere volken een of twee.

Bijenhouden biedt uitkomst

In *Bijenhouden 2021-4* staat op pagina 12 een artikel van Henk van der Scheer met de titel: ‘Nestverwanten herkennen elkaar aan lichaamsgeur’. In dit artikel staat onder andere dat de wachtbijen meer vreemde bijen doorlaten als in de kast van het ontvangende volk ramen zonder broed gehangen worden uit donorvolken. Zonder ramen uit donorvolken werd 70% van de vreemde bijen geweerd en deze waarde daalde naar 47% wanneer meer raten uit donorvolken in de kast van de ontvangende volken werden gehangen.

Conclusie

In de hiervoor beschreven casus is het volk dat vijf donorramen kreeg beroofd, terwijl de andere productievölker één of twee donorramen kregen en niet beroofd zijn. Het lijkt er op dat de nestgeur een rol bij de beroving gespeeld kan hebben. Het kan ook nog eens zo zijn dat het volkje boven de separator relatief zwakker was dan de andere volkjes boven een separator. Bewijzen wat de oorzaak of oorzaken van de beroving geweest zijn kan niet. Maar – gezien de voorgaande alinea – heeft de betreffende imker besloten om niet meer zo veel ramen van andere volken in te hangen. ●